

DUSZYCZKA (92) *sb f*

duszyczka (86), **duszycka** (3), *duszyczka a. dusycka* (3); *duszyczka : duszycka BielKron* (1 : 1), *RejPos* (57 : 2).

sg N *duszyczka* (34). ◇ *G* *duszyczki* (14). ◇ *D* *duszycze* (3). ◇ *A* *duszyczkę* (26). ◇ *I* *duszyczką* (5). ◇ *V* *duszyczko* (1). ◇ *pl N* *duszyczki* (3). ◇ *G* *duszyczek* (2). ◇ *A* *duszyczki* (4).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

Dem. od „dusza” w funkcji hipokorystycznej; animula Mącz, Calep (92) :

1. *Indywidualny, dany człowiekowi od Boga, nieśmiertelny, warunkujący życie człowieka byt niematerialny* (71) : Pan cyebye zawnždy łtrzeże od wlyftkiego złego/ Strzeże y duffyczki twey thu czáfu káždego *LubPs* cc3, Y5v *marg*; Mielibyście łię flufznie łmiłowác/ y co nawięcey pienedzy do Papieżá połlác/ áby wlyftki Dufzytzki rázem s Czýscá wypuścíl *KrowObr* 123; Tego łie theż pewnie [czart] nádziewał/ iż ty dufzyczki ktore miály zeydż w grzechu pirworodnym/ pewnie łie iemu doftác miály. *RejPos* 26, 11, 20, 26, 75, 124v [3 r.] (16); dokąd łełzcze czás, zdrowie miał/ o dufzyczkę łwá nic nie dbał *ArtKanc* O4v.

W połączeniu szeregowym (1): ábychmy wiára á mocną nádzieią łwoiá/ á powinnościami łwemi Krześcíanłkimi/ ochędażáli temu Pánu łwemu/ myłli/ łercá/ á dufzyczki łwoie. *RejPos* 160v.

W przeciwstawieniu (9): »ciało ... *duszyczka*« (9): Czáłu/ Człowiek może pomocz Alie v Boga Dufficzká Thu na Panłkey Łalcze wlyftka *RejKup* r4, ec7; Bo ciało y mární łwiát w tám tym cechu mdleie/ A dufzyczká niewinna z rádości łie łmieie. *RejWiz* 80v, 189v; Kryłte/ przymi dufzyczkę moię/ łelli poydę łtego łwiátá/ áczkolwiek tu mułżę ciało ná łziemi połóżyć *BielKron* 224v; *RejPos* 109, 323v, 326v; *RejZwierc* 116.

W porównaniu (2): vltáwicznie płácze nád thobá oná mizerna wdowiczká dufzyczká twoiá/ iáko włáłna mátká twoiá *RejPos* 224, 74v.

Wyrażenia: »*duszyczka* miła« (1): CIáło łwowlne ciágnie łie zá łwiátém/ [...] Dufzyczká miła tá bieży zá cnotá *RejZwierc* 116.

»*mizerna duszyczka*« (1): tám iuż będziefz podan [...] oney mizerney dufzycce łwoiey. *RejPos* 223v, 158v.

»*nędzna duszyczka*« (15): Rácż obżywić vmartwyoná má nędzną duffyczkę/ Acz yá baczyłz w frogim grzechu tám zálzłá nędzniczkę *LubPs* bb6v; *RejWiz* 189v, 190; obácż łie á obácż káždy nędzny człowiecze/ á vlituy łie łam nád łobá y nád tą nędzną dufzyczką łwoiá. *RejPos* 262, 58, 109, 184, 210, 211 (12).

»*niewinna duszyczka*« [szyk 15 : 3] (18): *RejKup* cc7; *RejWiz* 79v, 80v; oná niewinna dufzyczká á pirworodniczká łch iuż nie będzeye zábita áni zátrácona/ á iż iuż łełt przyiętha w łáłkę á w opiekę Bogá oycá łwoiego. *RejPos* 103, 10, 74v, 75 [2 r.], 124, 196 (14); *RejZwierc* 60v.

»*wdzięczna duszyczka*« (3): łkąd miáłá przypáć oná droga á kółztowna niełmiertelność kthorey nádzieią thá wdzięczna dufzyczká zawnždy ciełzyć łie miáłá. *RejZwierc* 71, 113v, 259v.

Szereg: »ciało i *duszyczka*; z ciałem i z *duszyczką*« (1; 1): mocno wierz/ á będzeye vzdrowiono y ciało twoie y tá nędzna dufzyczká twoiá. *RejPos* 327v, 262.

W przeni (19) : *rącz duszyczkę moję duchem twym obżywić* *LubPs* cc, bb6v; *Snadźby to potrzebnieyła co rozumu vczy/ A niewinną duszyczkę świętą cnotą tuczy. RejWiz* 79v; *czuł to bárzo/ [...] iż była bárzo zemdlona w nim ona duszyczka iego. RejPos* 75v; *Pokrop co narychley rządzę pilno nędzne podwoie mizerney duszyczki swoiey tą niewinną krwią báránká tego świętego RejPos* 158v, 103 [2 r.], 256, 323v; *RejZwierc* 60v.

Zwrot: »ożywić duszyczkę« (1): *przez wiarę swoię ożywiłz tę nędzną duszyczkę twoię RejPos* 109.

»prowadzić (a. donieść) duszyczkę do przybytkow Abraamowych (a. na miejsce Abraamowe)« (2): *nád owym ráduie á wefeli fie wżythká rzelza niebieska [...] á prowadzą duszyczkę iego do onych [...] wdzięcznych przybytkow Abráámowych. RejPos* 164v, 163v.

Wyrażenia: »lekarz duszyczki« (1): *Piękna pociechá nędznego człowieká / ktory náfláduie Pána fwego/ iáko go opátruie [...] y iákim iest lekarzem nędzney duszyczki iego RejPos* 323v.

»ochorzała, ochromiona, zraniona duszyczka« (3: 1 : 1): *Dawiając im dwa pieniądza/ to iest/ dwa zakony swoie/ ná wychowanie á ná wypálenie oney nędzney á zranioney duszyczki twoiey. RejPos* 211; *Pan w tey rospráwie swoiey s tymi niewierniki fwemi okázác raczył [...] onę ták márníe ochromioną duszyczkę twoię RejPos* 326v; *ciáło twoie [...] wiecznie y bez końca iuzby ten bolesciwy wrzod ćirpieć mułiáło póspołu y z oną ochorzała á nędzną duszyczką twoią RejPos* 326v, 256, 327v.

Zestawienie: »dzień duszyczek« = 'zaduszki' (1): *Feralia – Dzień dużiczek Calep* 413a.

a. Objawiająca się dusza zmarłego człowieka, mara, zjawa (1) :

Fraza: »ukazuje się [komu] duszyczka [czyja]« (1): *w ten czas to bywało miedzy proftym ludem/ yż vkázowały fie przez fen duszyczki przyacielow zmarłych BielKron* 212.

2. Życie, dech, tchnienie (6) :

Fraza: »duszyczka [z kogo] wynidzie« (1): *Gdy duszyczka znas wynidzie, ktora ciála náfze iáko łol zádzierżywa: ciáło káźde martwe CiekPotr* 38.

Zwrot: »położyć duszyczkę swoję« [w tym: *za kogo* (3), *dla kogo* (1), *przy kim* (1)] (5): [*Chrystus*] *iáko práwy páłterz dla nich położył y kładzie zázwdy duszyczkę swoię. RejPos* A5v; *położyłz przy nich duszyczkę swoię RejPos* 123v; [*Chrystus*] *położył zá nas duszyczkę swoię RejPos* 124v, 122v, 123.

3. Zespół cech psychicznych człowieka, wewnętrzna, duchowa jego strona; przenośnie serce, jako centralny ośrodek wszelkiego uczucia (3) : *Boć fie írodze záfmućilá we mnie ma duszyczka LubPs* B5.

W przeni (2) : *LubPs* Y4v; *ábyś gi [zakon twój święty] nam nápiłác raczył ná thych nędznych tablicach dużyczek náłzych RejPos* 182.

4. Człowiek (10) : *Co zá dziw fynom ludzkim Pan okazał sławnye/ Iż náfyćil duszyczkę thák ná wífem zgłodnyáła/ Dał łáknącey wífytkich dobr obfítóć nyemáła LubPs* Y5.

W porównaniu (5): *O błogósláwyonyłz Pan ktory [...] nas wyrwał/ S tákyego okrucyentwá/ iż náłlá duszyczka/ Wydárłá fie yák wroblik z ich sídlá nędzniczká [Vulg Ps 124/7] LubPs* cc4v, *RejPos* 47v, 75v.

W połączeniu z zaimkiem dzierżawczym zastępuje odpowiedni zaimek osobowy (11):

a) *W sg [duszyczka + zaimek* (3), *zaimek + duszyczka* (2)] (5): *DAwnoćby fie duszyczka ma yuz w proch obroćilá/ [...] Bowiem oprócz twoyey śwýętey á możney pomocy/ Nigdy bych ya ífcye nye mógl wytrwác o fwey mocy LubPs* aa5v, 13, L3v, R3v, hh6.

b) *W pl* [zaimek *w pl*, *duszyczka w sg*] [*duszyczka* + zaimek (2), zaimek + *duszyczka* (1)] (3): *LubPs* cc4v; *dufyczkã nãlzã wyrwãłã ñie iãko wroblik s ñidłã łowiãcego/ tãk iż ñie ñidłã potãrgãły/ á mychmy nãdzni wyzwoleni* [*Vulg Ps* 124/7]. *RejPos* 47v, 75v.

Wyrażenie: »nãdzna *duszyczka*« (3): *vpaday przed Pãnem íwym nãdzna dufyczkõ* *LubPs* dd2, L3v, R3v.

*** *Bez wystarczãjãcego kontekstu* (2) : *Animula [...]* *Duficzkã. Mqcz* 10b; *Animula – Duficzka. Calep* 70b.